

תלמיד צעיר היה והעז פניו: "לדעתי יש ויש, ואתן דוגמא, אתה שואל גוי גרמני לכתובת מסויימת. לא יענה בקצרה: "לך ימינה והפניה הראשונה שמאלה", אלא יסיים באומרו: "האינן זה כך? ! מדוע, כדי שלא להפגין עליך עליונות, כאלו הוא יודע ואתה לא... האינן זה נפלא? ! קדרו פני הסבא: "הלא זו הוכחה שהכל מעושה וחיצוני, רמיה נבוב! וכי מה הבושה לא לדעת, הלא לכן שאל, ואיזו עליונות היא לדעת כתובת. הרי זו ראייה שהכל שקר וכזב!"

כעת שנפגשו, הזכיר רבי יעקב לאורחו את המאורע. לתדהמתו, אחז הלה ביד ימינו בשרוול מעילו השמאלי ונערו – השרוול היה ריק היד היתה גדועה. נרעש רבי יעקב ושאל: "במלחמה?" ענה: "לא. הסבא צדק"... וסיפר: עם לות הצורר לשלטון התקדרו שמי יהדות גרמניה. החלה הסתה פרועה... יום אחד הלך ברחוב ולפתע הוקף בקבוצת בריוני "היטלריונגנד" תנועת הנוער נאצית... מנהיגם התקרב אליו ולפת את זרועו. שלף אולר והחל לחתוך, לחתוך, כשהוא מביט בעיניו ושואל בנימוס: "זה כואב האינן זה כך? ! כואב מאד האם אני צודק?" – והבין שמראים לו מן השמים שהסבא מסלבודקה צדק. הרי לך נימוסים של חיות טרף, מפלצות אדם!

9. תלמוד בבלי מסכת מגילה דף טו עמוד ב

רבן גמליאל אומר: מלך הפכפכן היה. (ומוזר זניכורו, אמרה: שמא אוכל לפתוחו ולהכוננו, ואם לא יהא מזומן – תעבור השעה ויחזור בו.)

10. תלמוד בבלי מסכת סוטה דף כב עמוד ב

אמר לה ינאי מלכא לרביתיה: אל תתיראי מן הפרושין ולא ממי שאינן פרושין, אלא מן הצבועין שדומין לפרושין, שמעשיהן כמעשה זמרי ומבקשין שכר כפנחם.

11. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף פב עמוד א

הלך שבטו של שמעון אצל זמרי בן סלוא, אמרו לו: הן דנין דיני נפשות, ואתה יושב ושותק? מה עשה – עמד וקיבץ עשרים וארבעה אלף מישראל, והלך אצל כוזבי, אמר לה: השמיעי לי! – אמרה לו: בת מלך אני, וכן צוה לי אבי: לא תשמעי אלא לגדול שבהם. אמר לה: אף הוא נשיא שבט הוא, ולא עוד אלא שהוא גדול ממני, שהוא שני לבטן והוא שלישי לבטן (שמעון שני לבטן, לוי שלישי לבטן). תפשה בבלוריתך, והביאה אצל משה. אמר לו: בן עמרם! זו אסורה או מותרת? ואם תאמר אסורה – בת יתרו מי התירה לך? נתעלמה ממנו הלכה, געו כולם בבכיה, והיינו דכתיב והמה בכים פתח אהל מועד.

12. והגדת

ופרש הרב מבריסק זצ"ל, שבטוחים הם שמצילים במעשיהם ומגיעים השכר! והדוגמא זמרי. העם יצא וזנה עם בנות מואב, "ותקראנה לעם לזבחי אלהיה, ויאכל העם וישתו לאלהיה. ויצמד ישראל לבעל פעור, ויחר אף ה' בישראל" אמר זמרי: אם יוצאים אל בנות מואב, חוטאים גם בנות וגם בעבודה זרה. נביא את בנות מואב אל המחנה וכך נחטא בנות לבדה. זה הרע במיעוטו. פשרה הכרחית.

13. תלמוד בבלי מסכת תענית דף ד עמוד א

ואמר רב אשי: כל תלמיד חכם שאינו קשה כברזל – אינו תלמיד חכם, שנאמר וכפטיש יפצץ סלע.

הסכנה בלהיות איש אמת – אומר כל מה שחושב מנקודת המבט של עצמו

14. תלמוד בבלי מסכת תענית דף כ עמוד א

תנו רבנן: לעולם יהא אדם רך בקנה ואל יהא קשה כארו. מעשה שבא רבי אלעזר ברבי שמעון ממגדל גדור מבית רבו, והיה רכוב על חמור ומטייל על שפת נהר, ושמת שמחה גדולה, והיתה דעתו גסה עליו מפני שלמד תורה הרבה. נודמן לו אדם אחד שהיה מכוער ביותר. אמר לו: שלום עליך רבי! ולא החזיר לו. אמר לו: ריקה, כמה מכוער אותו האיש! שמא כל בני עירך מכוערין כמותך? אמר לו: איני יודע, אלא לך ואמור לאומן שעשאני כמה מכוער כלי זה שעשית. כיון שידע בעצמו שחטא ירד מן החמור ונשתמת לפניו,

פרשת שמיני - צביעות

1. ויקרא פרק יא פסוק ז

וְאֶת-הַחֲזִיר כִּי-מִפְרִיס פִּרְסָהּ הוּא וְעִסְעֵ עֵסְעֵ פִּרְסָהּ וְהוּא וְהוּא לְאִיגָר טָמֵא הוּא לְכֶם:

2. שכל טוב (בובר) בראשית פרשת תולדות פרק כו

משה אמר ואת החזיר כי מפריס פרסה (דברים יד ח) והוא משונה מכל חיות, והוא מלכות הרשעה, ולמה נמשלה לחזיר, לומר לך מה חזיר כשהוא רובץ מפשיט את טלפיו ואומר ראו שאני טהור, כך מלכות הרשעה גוזלת וחומסת ומראית עצמה כגומלת חסד, ועליה הכתוב אומר וחסד לאומים חטאת

3. רש"י בראשית פרק כו פסוק לד

(לד) בן ארבעים שנה – עשו היה נמשל לחזיר, החזיר הזה כשהוא שוכב פושט טלפיו לומר ראו שאני טהור, כך... כל ארבעים שנה היה עשו כל נקיס מתחת זעליהן ומענה אותם, כשהיה בן ארבעים אמר אבא בן ארבעים שנה נשא אשה, אף אני כן:

4. כלי יקר ויקרא פרק יא פסוק ד

(ד) את הגמל כי מעלה גרה הוא. הוה ליה לומר כי פרסה איננו מפריס שזה עיקר טעם אל הטומאה וכן בשפן וארנבת קשה זה, ובחזיר אמר כי מפריס פרסה הוא הוה ליה לומר כי אינו מעלה גרה, ולמה התחיל בכולם בסימן טהרה שלהם. וביאור ענין זה שסימן טהרה שכולם מוסיף טומאה על טומאתן כדרך שאמרו בעשו (בראשית רבה סה א) שנמשל לחזיר שפושט את טלפיו להראות כאילו רבה ותוכו מלא תוך ומרמה זה מורה על כל מי שאין תוכו כבודו כמדת הצבועים המראים את עצמם כשרים והמה בלי ספק גרועים מן הרשע

צביעות – לעשות כרצון איש ואיש

5. אסתר פרק א

(ח) וְהִשְׁתַּיְתִּיה בְּדַת אֵינן אֲנִים כִּי-כֹן יִסְד הַמֶּלֶךְ, עַל כָּל-רַב בֵּיתוֹ לַעֲשׂוֹת כְּרָצוֹן אִישׁ-וְאִישׁ:

6. תלמוד בבלי מסכת מגילה דף יב עמוד א

לעשות כרצון איש ואיש, אמר רבא: לעשות כרצון מרדכי והמן, מרדכי – דכתיב איש יהודי, המן – איש צר ואויב.

7. אסתר רבה (וילנא) פרשה ב

לעשות כרצון איש ואיש, אמר לו הקדוש ברוך הוא אני איני יוצא מידי בריותי ואתה מבקש לעשות כרצון איש ואיש, בנוהג שבעולם שני בני אדם מבקשים לישא אשה אחת יכולה היא להנשא לשניהם אלא או לזה או לזה, וכן שתי ספינות שהיו עולות בלימן, אחת מבקשת רוח צפונית ואחת מבקשת רוח דרומית יכולה היא הרוח אחת להנהיג את שתיהן כאחת אלא או לזו או לזו, למחר שני בני אדם באים לפניך בדין איש יהודי ואיש צר ואויב יכול אתה לצאת ידי שניהם אלא שאתה מרומם לזה וצולב לזה

8. והגדת פרשת שמיני

כשבקרתי בארה"ב כדי להחזיק את מוסדות התורה התארחתי במונסי אצל הגאון רבי יעקב קמיניצקי זצ"ל... סיפר שבא אדם מבוגר והציג עצמו, פלוני הוא, ולמדו בשעתו יחד בסלבודקה... מצעירי התלמידים היה, ורבי יעקב מהמבוגרים... לא היה קשר ביניהם מלמד מעמד אחד שנחרט בזכרוננו – הבחור הגיע מברלין... פעם מצא עצמו עם האריות שבחבורה, רבי יעקב קמיניצקי, רבי אהרן קוטלר... ונשאל לדעתו על הבדלי התרבויות בין גרמניה לליטא הביע הסתייגות מהעדר הנימוסים והגיגונים כאן, בניגוד לארץ מולדתו... לפתע נכנס הסבא מסלבודקה זצ"ל, "במה עסקתם", שאל. אמרו לו: נתכרמו פניו ורקע ברגלו אמר: "הכל נמצא במקורותינו", אין לנו דבר ללמוד מהם!"

21. תלמוד בבלי מסכת שבת דף לג עמוד ב

אתא אליהו וקם אפיתחא דמערתא, אמר: מאן לודעיה לבר יוחי דמית קיסר ובטיל גזרתיה? נפקו. חזו אינשי דקא כרבי וזרעי, אמר: מניחין חי עולם ועוסקין בחיי שעה! כל מקום שנותנין עיניהן – מיד נשרף. יצתה בת קול ואמרה להם: להחריב עולמי יצאתם? חזירו למערכתכם! הדור אזול. איתיבו תריסר ירחי שתא. אמרי: משפט רשעים בניהנם – שנים עשר חדש. יצתה בת קול ואמרה: צאו ממערכתכם! נפקו, כל היכא דהוה מחי רבי אלעזר – הוה מסי רבי שמעון. אמר לו: בני, די לעולם אני ואתה (נעוסקי תורה אני ואתה). בהדי פניא דמעלי שבתא חזו ההוא סבא דהוה נקיט תרי מדאני אסא, ורהיט בין השמשות. אמרו ליה: הני למה לך? – אמר להו: לכבוד שבת. – ותיסגי לך בחד? – חד כנגד זכור, וחד כנגד שמור. – אמר ליה לבריה: חזי כמה חביבין מצות על ישראל! יתיב דעתייהו.

22. תולדות יעקב יוסף בראשית פרשת ויצא

ובזה יובן כוונת הש"ס, לעולם יהא אדם רך כקנה ולא קשה כארו. ולא בלבד במילי דעלמא כמ"ש הרי"ף, רק גם בעבודת הש"י הוא כלל שיעלה למדריגה רך כקנה, להיות הולך ובא עם כל הרוחות, שיתן לב שגם במדריגה של כל אחד יכול להיות בו עבודת הש"י, לא בלבד בעוסק בתורה ותפלה, כי יוכל ליקח מהם מוסר לעצמו לעבודת הש"י. ולא שישאר על מדריגת ארו, להיות קשה שאינו ערב עליו הנהגת חביריו רק הנהגת עצמו ולא זולתו... וז"ש ובלבד שלא ירגיל וכו'. לפי שלמד הרבה מה שאין זולתו עושה כך, מזה הגיס דעתו, וז"ש שלא ירגיל בזה להיות מתמיד בלימודו תמיד, רק יתערב עם בני אדם ג"כ, ושם יהי ג"כ יראת ה' על פניו לקיים שוית ה' לנגדי תמיד (תהלים טז, ח), גם שהוא נגדיות, ביטל תורה או תפלה, מ"מ יתן לב שיש שם גם כן מוסר ועבודת ה'.

23. משנה מסכת אבות פרק ה משנה יט

כל מי שיש בידו שלשה דברים הללו מתלמידיו של אברהם אבינו ... עין טובה (שאלו לו קנאה על חנינו וחנינו עליו כבוד חנינו ככבודו) ורוח נמוכה (עניו ושפל בדרך) ונפש שפלה (שמספיל עצמו בין אנשים ומעורב צניעה ואינו גם כות). מתלמידיו של אברהם

24. שיחות מוסר מאמר פ

וי"עניו ושפל בדרך" הנזכר בפרש"י צריך ביאור, מהי המעלה של שפל בדרך מלבד המעלה של עניו. ואמרנו לבאר על פי מה שאמרו ז"ל "לעולם יהי אדם רך כקנה ואל יהא קשה כארו", כלומר שיוכל האדם לכופ עצמו ודעתו מפני רצון אחרים, ולא יהא קשה כארו", שאי אפשר לכופ את קומתו בשום אופן, וזהו "שפל בדרך", הכופף קומתו ומבטל דעתו מפני דעת חברו, כי יש שאדם הוא עניו אך עדין אינו שפל בדרך, שאינו נוטה מדעתו כמלוא נימה וסבור שהצדק עמו

25. תלמוד בבלי מסכת עירובין דף יג עמוד ב

מפני מה זכו בית הלל לקבוע הלכה כמותן – מפני שנוחין ועלובין היו, ושונין דבריהן ודברי בית שמאי. ולא עוד אלא שמקדימין דברי בית שמאי לדבריהן.

26. שיחות מוסר מאמר מז

ולכאורה הפירוש הוא, כי בשכר הענוה של בית הלל זכו שתיקבע הלכה כמותן, אך יש לפרש עוד שאין כאן מתן שכר גרידא, אלא זוהי הדרך להגיע לאמיתתה של תורה, כי המחזיק בדעתו אינו שומע את דעת חברו ועלול להשאר בטעותו, ואילו בית הלל החשיבו את דעת זולתם והיו שונים דבריהם ודברי ב"ש, ולא עוד אלא שהיו מקדימים דברי ב"ש לדבריהם, ושמעו היטב דעת זולתם בטרם נקבעה דעת עצמם, ומתוך כך היתה דעתם מנופה ומזוקקת וזכו שהלכה כמותם.

ואמר לו: נענית לך, מחול לי! – אמר לו: איני מוחל לך עד שתלך לאומן שעשאני ואמור לו כמה מכוער כלי זה שעשית. היה מטייל אחריו עד שהגיע לעירו. יצאו בני עירו לקראתו, והיו אומרים לו: שלום עליך רבי רבי, מורי מורי! אמר להם: למי אתם קורין רבי רבי? – אמרו לו: לזה שמטייל אחריו. אמר להם: אם זה רבי – אל ירבו כמותו בישראל. – אמרו לו: מפני מה? – אמר להם: כך וכך עשה לי. – אמרו לו: אף על פי כן, מחול לו, שאדם גדול בתורה הוא. אמר להם: בשבילכם הריני מוחל לו. ובלבד שלא יהא רגיל לעשות כן. מיד נכנס רבי אלעזר בן רבי שמעון ודרש: לעולם יהא אדם רך כקנה ואל יהא קשה כארו...

15. ר"ף על העין יעקב

ואפשר שאמר כן על ר"ש בן אלעזר שהיה גם רוח כארו ואמר לו שראוי להיות רך כקנה להיות הולך ובא עם כל הרוחות ומתקבל על כל הבריות להלך ולבוא עם כל רוח ומתקבל על הבריות ולא קשה כארו להיות עומד בגבהו כארו ואינו מתקבל על הבריות להלך ולבוא עם כל רוח

16. מרומי שדה מסכת תענית דף ד עמוד א

להלן דף כ' א' לעולם יהא אדם רך כקנה ואל יהא קשה כארו. איברא שם מיירי במקום שאינו ראוי להקפיד, אבל כאן מיירי במקום שחלה הקפידא, דבזה מיירי המאמר צורבא מרבנן אורייתא מרתחא ביה. ועדיין לא נגמר מאמר זה, שהרי ע"ז אמר רבינא בסמוך דבעי למילף בניחותא. וע"ז קאמר צריך שיהא קשה כברזל שלא למחול ולהעביר עין, אבל לא שיהא כועס

17. תלמוד בבלי מסכת כתובות דף יז עמוד א

כלה נאה וחסודה. אמרו להן ב"ש לב"ה: הרי שהיתה חגרת או סומא, אומרי' לה, כלה נאה וחסודה? והתורה אמרה: מדבר שקר תרחקו אמרו להם ב"ה לב"ש: לדבריהם, מי שלקח מקח רע מן השוק, ישבחנו בעיניו או יגנונו בעיניו? הוי אומר: ישבחנו בעיניו, מכאן אמרו חכמים: לעולם תהא דעתו של אדם מעורבת עם הבריות.

18. תלמוד בבלי מסכת יבמות דף טב עמוד ב

שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו לרבי עקיבא, מגבת עד אנטיפרס, וכולן מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה לזה

19. תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת נדרים פרק ט הלכה ד

ואהבת לרעך כמוך. רבי עקיבא אומר זהו כלל גדול בתורה.

20. דרך עץ חיים ספירת העומר עמוד 210

הגמרא נוקטת בלשון "שנים עשר אלף זוגים", ולא בלשון "עשרים וארבעה אלף, ומדוע? כדי להדגיש את המאחד שביניהם, את העובדה כי רבבות תלמידיו של רבי עקיבא ראו את עצמם כבני חברותות יותר מאשר כיחידים בודדים. נראה, איפוא, שגם עמהם דיבר רבי עקיבא על אהבת הזולת ועל כבוד הבריות, ואם כן, כיצד יתכן, שהתלמידים, המואחדים כל כך ביניהם, ייכשלו בחוסר זהירות בכבוד הזולת? לכאורה אין הדבר מובן, כיצד יתכן שפגעו אחד בשני אם אהבו כל כך איש את רעהו? ... תלמידיו של רבי עקיבא חשו מאוחדים כל כך איש עם רעהו, דבקים כל כך האחד בחברו, עד שמתוך כך באו לזלזול מסויים איש בכבוד רעהו. קרבתם הגדולה זה לזה גרמה להם לחוש כפי שאדם חש כלפי עצמו, וכפי שאדם אינו נוהג להעניק בינו לבין עצמו, מנת כבוד גדושה, כך גם תלמידי רבי עקיבא, חשו איש כלפי חברו "ואהבת לרעך כמוך", "כמוך" ממש, עד כדי כך שלא הקפידו על גינוני כבוד איש כלפי חברו.

סיכום

8 – הרב גלינסקי מביא דוגמא נוראית לצביעות מזעזעת. לא נספר כאן את כל הסיפור (מומלץ מאד להסתכל במקור 8) אבל הרעיון הכללי שהגרמנים יש"ו היו אנשים מאד מנומסים. הם נתנו תחושה של מתחשבים לכל עובר ושב בלי שום קשר לאומה אליה הוא משתייך. לבסוף, אחר שראו שגם את ההתעללויות הם היו עושים בנימוס התברר שכל הנימוס אינה אלא צביעות אחת גדולה!!! (כמובן שאין כלל מקום להשוואה בין שאר הדוגמאות שנביא לבין הגרמנים יש"ו. הבאנו את הסיפור על הגרמנים רק כדי להראות עד כמה צביעות יכולה להיות מעוותת)

פעמים רבות קורא שאנשי ציבור מנסים למצוא חן בעיני הסובבים אותם, זורקים הבטחות לכל עבר וכמובן הכל עם חיוך מקצה לקצה. כל אחד בטוח שהנה חלומו עומד להתגשם, אבל פתאום שמגיעה שעת המבחן מתחילים לשמוע תירוצים בלי סוף.

אדם עובד במסגרת חינוכית, יש לו אידאולוגיה מסוימת. מגיע ורואה שלמנהל יש אידאולוגיה הפוכה לחלוטין שלדעתו עלולה לגרום להרבה נזק אצל הילדים. בישיבות הצוות הוא אומר מה שהמנהל רוצה לשמוע וכך מבסס את מקומו בעבודה, גם בכיתה מול הילדים הוא מנחיל את שיטתו של המנהל העיקר למצוא חן ולא לאבד את מקור הפרנסה. לא זו הדרך! נכון, שכדי שמוסד יהיה מנוהל בצורה טובה צריך ליישר קו, אבל מותר לומר מה שאנחנו חושבים לפעמים נגיע למסקנה שטעינו והמנהל צדק ולפעמים המשפטים שלנו יכולים לפקוח את עיניו של המנהל, העיקר שיהיה דיון פורה, מותר לחשוב אחרת ולא צריך לפחד מלומר את מה שחושבים פעמים רבות זה יביא תועלת. פעמים רבות אנשים שמחים לשמוע דעות חדשות וביקורת כאשר הדברים נאמרים ממקום של רצון להיטיב. אם בסופו של דבר המנהל לא השתכנע וגם אנחנו לא השתכנענו וכל אחד נשאר בעמדתו, צריך לבדוק עד כמה העקרון עליו אנו מדברים מהותי, אם הוא מאד מהותי אסור לנו לפעול נגד מה שאנחנו מאמינים ומאידך אסור לנו גם לרמות את המערכת, צריך לדבר בגלוי ולומר מה אנו הולכים לעשות, אם המנהל יחליט להשאיר אותנו מצוין ואם יחליט להעזיב אותנו גם מצוין, העיקר שלא נפעל ולא נדבר אחרת ממה שאנחנו מאמינים בו.

בחור נפגש עם בחורה, מסתכל הבחור על הבחורה וחושב לעצמו שהיה ראוי לשנות את המימרא של חז"ל ובמקום לומר "ארבע נשים יפיפות היו בעולם" (מגילה טו.) ראוי לומר חמש. החליט שאיתה הוא מתחתן. מתחילים לדבר ופתאום הוא שומע שהדעות שלה פחות יפות מהמראה שלה. אבל שכח את דברי שלמה "שקר החן והבל היופי" והחלטה היא החלטה, שואלת שאלות והוא מנסה לענות לפי מה שהיא רוצה לשמוע. החלום שלו היה לשבת בישיבה לפחות עוד חמש שנים, הבין שמבחינתה אין מה לדבר על יותר משנה, שואלת אותו כמה זמן אתה מתכנן לשבת בישיבה. מגרד בראש וחושב לעצמו נאמר מה שהיא רוצה לשמוע ואחרי החתונה כבר "נלמד" אותה מהי אהבת תורה... עונה: "אדם לעמל יולד" בכתובה אני מתחייב לפרנס, אברך לא יכול לפרנס ואם כן אני מחויב לצאת לעולם התעסוקה כמה שיותר מהר". לאותו אברך צבוע נאמר שני דברים. ראשית אם נראה לך שתצליח לשבת וללמוד כשאתך לא רוצה אתה טועה. שנית והחשוב אל תהיה צבוע תהיה מי שאתה. אתה מאמין שכרגע מה שנכון לעשות זה לשבת חמש שנים וללמוד תאמר את זה בלב שלם ומה שיהיה יהיה.

1-3 – אחד הנושאים בפרשתנו הוא "החיות הטמאות". כידוע יש שלושה סימני טהרה – מפריס פרסה, שוסע שסע, מעלה גרה. מכל בעה"ח, יש בע"ח אחד שבפי העם מקובל לראות בו סמל לבע"ח טמאים, סמל לשיא הטומאה, עד כדי כך שיש כאלו הנמנעים מלומר את שמו ומכנים אותו "דבר אחר". גם המדרש, כאשר רוצה להמשיל את מלכות הרשעה – מלכות אדום - לבע"ח טמא הוא בוחר להמשילו לאותו בע"ח הלא הוא "החזיר". וכן ברש"י מובא שהמשילו את עשו לחזיר. לכאורה יש לתמוה במה "זכה" החזיר להיות סמל הטומאה, הרי לחזיר יש שני סימני טהרה מתוך שלושה – מפריס פרסה ושוסע שסע ורק "גרה לא יגר". לעומת זאת יש בע"ח שהם מעלי גרה אבל אינם מפריסי פרסה ומקובל מאד להשתמש בהם כמו הגמל, הארנבת והשפן.

4- את התשובה לשאלה זו ניתן למצוא ב"כלי יקר". "הכלי יקר" מקשה, מדוע כאשר התורה מביאה את רשימת הבע"ח הטמאים, היא מקדימה לכתוב את סימני הטהרה שלהם לפני סימני הטומאה, לכאורה היה ראוי לפתוח בסימן שגורם להם להיות טמאים ורק לאחר מכן לכתוב את סימני הטהרה. ומתוך שסימן הטהרה מוסיף טומאה על טומאתן כשם, שכאשר רצו חז"ל להראות את גודל טומאתו של עשו המשיליהו לחזיר שפושט טלפו להראות כאלו הוא כשר ואומר טהור אני ובאמת תוכו מלא מרמה. מידה זו היא מידת הצבועים המראים עצמם כשרים ובאמת גרועים הם יותר מן הרשעים. החזיר הוא ביטוי לאנשים צבועים, אנשים שכלפי חוץ עושים רושם של טהורים, צדיקים, ישרים, אבל מבפנים הכל ריקבון אחד גדול, אנשים אלו גרועים הם מן הרשעים שלפחות עומדים מאחורי רשעותם ולא מנסים לתעתע בכולם. משום כך "זכה" החזיר להיות סמל הטומאה בקרב הבע"ח הטמאים.

צביעות – לעשות כרצון איש ואיש

5-7 אחד הגורמים לצביעות הוא הרצון למצוא חן בעיני כולם. במגילת אסתר מובא שאחד הדברים החשובים ביותר במשתה אחשורוש היה לעשות כרצון איש איש – "...כי כן יסד המלך על כל רב ביתו לעשות כרצון איש ואיש" ובגמרא אמר רבא "לעשות כרצון מרדכי והמן", מרדכי והמן היו שני אנשים שכל אחד מושך בדיוק לכיוון השני, עובדה זו לא הפריעה לאחשורוש לנסות לעשות גם כרצונו של מרדכי וגם כרצונו של המן, אך במדרש מובא שהקב"ה אומר על עצמו, שאפילו הוא לא "מצליח" לעשות כרצון איש ואיש שהרי אם יש שני בני אדם המבקשים לישא את אותה אשה אין זה אפשרי וכן שתי ספינות, אחת מבקשת רוח צפונית ואחת מבקשת רוח דרומית, האם יתכן שרוח אחת תנהיג את שניהם?! ואם כן כיצד יתכן שאחשורוש מתיימר לרצות את כולם ולעשות כרצון איש ואיש??? אלא ודאי שאין זה יתכן ומי שהולך במידה זו הרי הוא אבי אבות הצבועים.

סיפר לי יהודי שהתבקש להעיד בחתונה של פלג מסוים. בא לאבי הכלה ואמר לו "תדע שיש לי סמרטפון ולחלק מהפוסקים שלכם אני פסול לעדות" צחק אבי הכל ואמר לו לפי אותם פוסקים אני לא יכול למצוא בקהל אחד שהוא כשר לעדות....

13- חז"ל קובעים ש"כל תלמיד חכם שאינו קשה כברזל – אינו תלמיד חכם". אדם שלמד תורה אבל כל רגע משנה את דעתו בהתאם לסובבים אותו, אולי הוא ידען גדול אבל ת"ח בטח לא! ת"ח זה אדם שידוע לומר את דבר ה' מבלי להתבייש ומבלי לחשוש. ירצו ישמעו לא ירצו לא ישמעו, אבל התורה לא מתכופפת בהתאם לאוכלוסייה, מי שצריך להתכופף זה אנחנו בפני התורה.

הסכנה בלהיות איש אמת – אומר כל מה שחושב מנקודת המבט של עצמו

14-17 - בגמרא מסכת תענית מסופר סיפור קצת מוזר שרק על הסיפור הזה צריך להעביר שיעור שלם. מעשה שבא רבי אלעזר ברבי שמעון מבית רבו, והיה רכוב על חמור... והיתה דעתו גסה עליו מפני שלמד תורה הרבה. נזדמן לו אדם אחד שהיה מכוער ביותר. אמר לו: שלום עליך רבי! ולא החזיר לו. אמר לו: ריקה, כמה מכוער אותו האיש! שמא כל בני עירך מכוערין כמותך? אמר לו: איני יודע, אלא לך ואמור לאומן שעשאי כמה מכוער כלי זה שעשית. רבי אלעזר הבין שטעה וביקש סליחה, אך האיש לא הסכים לסלוח, רק כאשר הגיעו לעיר ואמרו לו בני עירו שיסלחו לו מפני שהוא אדם גדול הסכים לסלוח לו ו"בלבד שלא יהיה רגיל לעשות כן". מיד נכנס רבי אלעזר בן רבי שמעון ודרש: לעולם יהא אדם רך כקנה ואל יהא קשה כארז...

בשיעור זה לא ננסה להבין את רבי אלעזר אלא נתמקד בעיקר באמירה "לעולם יהא אדם רך כקנה ואל יהא קשה כארז" ומפרש הרי"ף על העין יעקב שיהיה מתקבל על כל הבריות להלוך ולבוא עם כל רוח ולכאורה במילים אחרות "לעשות כרצון איש ואיש". לכאורה גמרא זו סותרת את כל מה שראינו עד עכשיו ובטח כשמדובר בת"ח עליו אומרים חז"ל שצריך להיות קשה כברזל ואם אינו קשה כברזל אינו ת"ח.

16-17 - בספר מרומי שדה מסביר יסוד קצר וחשוב שמיישב את כל הקושיות. יש מקומות שראוי להקפיד ויש מקומות שאין ראוי להקפיד. יש מקומות שבהם צריך להיות קשה כברזל. לדוגמה לא להכנס לשירותים משותפים, לטנק משותף וכדו'. ויש מקומות שלא ראוי להקפיד, או משום שהנושא כלל לא נוגע אלינו כדוגמת אדם מכוער שהולך ברחוב, אין שום טעם ולבוא לומר לו בפנים מה שאתה חושב על המראה שלו (אצל רבי אלעזר יש משמעות אחרת לסיפור ואין כאן המקום להרחיב), או משום שהאמת במקרה הזה אינה מוחלטת. לדוגמה, אדם שמקפיד לעצמו לנהוג במידת חסידות אסור לו להקפיד על אנשים אחרים שניהגו גם הם במידה זו. לדוגמה, אדם שמקפיד להדר בכשרות אסור לו לכעוס ולקטרג על אנשים שלא נוהגים כמוהו וכן להפך אם יש מישהו שמקפיד לאכול כשרות מהודרת אסור לאדם אחר להקפיד עליו ולנסות לגרום לו לא להדר. כל אחד ינהג כפי מה שהוא רוצה והכי חשוב "לא לרדת לחיי חברו".

9 – התוצאה של אדם צבוע הפועל רק מתוך מחשבה מה יגידו עליו ומה יחשבו עליו היא 'חוסר עמוד שדרה'. "אחשורוש מלך הפכפכן היה", משום כך אסתר דאגה שהמן יהיה בשני המשתאות שמא עכשיו יתן אחשורוש הוראה להרוג את המן ואם לא תנצל את הרגע מחר ישנה את דעתו. כך נראים אנשים שמה שחשוב להם זה מה יגידו ומה יחשבו עליהם. הם חסרי עמוד שידרה, לא מצליחים לקדם שום דבר, הולכים צעד קדימה ושניים אחורה. יש אנשי שלטון שמומחים בדיבורים נותנים לך תחושה שהנה יהיה כך ויהיה כך ונוכל לשבת איש תחת גפנו ואיש תחת תאנתו ובפועל המציאות לא זזה, דברים לא מתקדמים. למה? משום שדיבורים לחוד ומעשים לחוד. לדבר זה לא מפחיד ומבחינתם גם לא מחייב אבל לעשות זה כבר עניין אחר לגמרי, לעשייה צריך אומץ.

11-12 – ינאי המלך אמר לאשתו "אל תתיראי מן הפרושין ולא ממי שאינם פרושין, אלא מן הצבועין שדומין לפרושין, שמעשיהם כמעשה זמרי ומבקשים שכר כפנחס. מה כתוב כאן? יש צבועים שמצד אחד מרגישים "מחויבות" לבורא עולם ומאידך מרגישים מחויבות לסביבה. מה קורה כשיש התנגשות בין רצון ה' לבין רצון הסביבה? עושים פשרה כדי "שכולם יהיו מרוצים". נעיי בגמרא ונסה להבין מה קרה עם נשיא שבט שמעון.

הלך שבטו של שמעון אצל זמרי בן סלוא, אמרו לו: הן דנין דיני נפשות, ואתה יושב ושותק? מה עשה - עמד וקיבץ עשרים וארבעה אלף מישראל, והלך אצל כזבי, אמר לה: השמיעי לי! ... תפשה בבלוריתה, והביאה אצל משה. אמר לו: בן עמרם! זו אסורה או מותרת? ואם תאמר אסורה - בת יתרו מי התירה לך? נתעלמה ממנו הלכה... וזמרי עשה מה שעשה

עכשיו ננסה להבין, היכן היה שבטו של שמעון והיכן היה זמרי נשיא השבט? שבט שמעון בא לזמרי שהיה בתוך מחנה ישראל, זמרי לא יצא לזנות עם בנות מואב, הוא היה גדול בתורה ולמד בבית המדרש "הלך שבטו של שמעון אצל זמרי", כלומר הם באו אליו ולא הוא בא אליהם. הם באים ומספרים לו שיש בלגן, משה דן את החוטאים למיתה ואתה יושב ושותק??? לזמרי לא נעים, יש עליו ביקורות, מבין, שכדי להישאר נשיא צריך לעשות מעשה, אבל מאידך גם לא נעים מהקב"ה הרי לזנות עם בנות מואב זה איסור. אין שום בעיה, קצת מפלפל ומגיע למסקנה איך ירצה את כל הצדדים. אומר לעצמו, מחוץ למחנה חוטאים ישראל בשני חטאים זנות + ע"ז. נביא את הגויות אל תוך המחנה וכך לפחות לא יחטאו בע"ז. הולך ועושה מעשה ומרגיש שהציל את העולם. ובלשון חז"ל עושה מעשה זמרי ועוד חושב שמגיע לו שכר כפנחס. וממה הכל מתחיל מהרצון למצוא חן גם בעיני השבט וגם בעיני הקב"ה. זה לא הולך!! אם אי אפשר לעשות כרצון איש ואיש אז ודאי שאי אפשר לעשות כרצון איש וכרצון ה'. בא שבט שמעון ואומר לך שמה דן דיני נפשות, תגיד להם מצוין כך יאה וכך נאה למי שזונה עם בנות מואב, תתביישו לכם, עשו תשובה ותראו שהכל מסתדר!

אדם חי בקהילה שרבניה אוסרים לרכוש פלאפון טיפס, מה עושה? להקשיב לרבנים אי אפשר, הם לא מחוברים לצורכי הדור, לא להקשיב לרבנים גם אי אפשר הרי כבר נאמר "לא תסור מן הדבר אשר יאמרו לך ימין ושמאל" ואפילו אומרים על ימין שמאל ועל שמאל ימין. אז מה עושים? קונים שני מכשירים, אחד בשביל הרבנים ואחד בשבילינו. ומה יהיה על הילדים, איך אפשר לחנך בצביעות כזו, או שתיישר קו או שלא תתבייש במה שאתה עושה אבל גם וגם זה הכי גרוע זו צביעות!!

"כמוך" ממש, עד כדי כך שלא הקפידו על גינוני כבוד איש כלפי חברו.

ברור לכולם שכבוד בעולם הזה אין לו כל משמעות. לא חסר מימרות בתורה ובחז"ל המבטאים כמה יש להתרחק מהכבוד "אנכי עפר ואפר", "דע מאין באת...", הקנאה התאוה והכבוד מוצאים את האדם מן העולם" ועוד ועוד. אך כל זה נכון בין האדם לבין עצמו, אולם ביחס לזולת יש לכבד כל אחד ואחד לפום דרגא דייליה.

כשם שלא יעלה על הדעת שעני שמקבל צדקה ידרוש מנותן הצדקה לומר לו תודה, שהרי "יותר משבעל הבית עשה עם העני העני עשה עם בעל הבית", כך לא יעלה על הדעת שאנחנו נדאג לכך שהסובבים אתנו לא יפלו במידת הגאווה והכבוד....

21-22- רשב"י ובנו ברחו למערה. ישבו שם 12 שנה עד שמת הקיסר ולאחר 12 שנה אמר להם אליהו לצאת החוצה. יצאו "מהחממה" וראו שאנשים מתעסקים בחיי שעה, זורעים קוצרים וכו', כל מקום שנתנו את עיניהם נשרף. הדבר לא מצא חן בעיני הקב"ה, יצאה בת קול ואמרה "להחריב עולמי יצאתם? חזרו למערתכם! חזרו לעוד 12 חודש, יצאו, כל מקום שהיה רבי אלעזר הורס היה רשב"י מתקן ואומר די לעולם בתורה שאתה ואני לומדים, תן לשאר לעבוד את האדמה. לקראת שבת ראו אדם זקן שמחזיק בידו הדסים, שאלו אותו לשם מה הדסים אלו וענה להם לכבוד שבת. המשיכו להקשות אם כן למה שניים וענה אחד כנגד זכור ואחד כנגד שמור. אמרו רשב"י ובנו תראו כמה חביבין מצוות על ישראל והתיישבה דעתם.

בספר תולדות יעקב יוסף מבאר על פי הגמרא שראינו "לעולם יהא אדם רך כקנה ואל יהא קשה כארז", שאין כלל זה אמור רק במילי דעלמא אלא גם במילי דשמיא. אדם צריך לדעת שיש אנשים שחושבים אחרת ממנו ואם הוא הגיע למדרגה גבוהה אין זה אומר שכולם צריכים להיות במדרגה הזו. אדם יכול להיות בעל בית ירא שמים גדול גם אם הוא לא יושב ולומד כל היום. יש אנשים שלא יכולים לשבת כל היום בשיבה וללמוד ואם ילכו לצבא זה רק יטיב עמם. למה לתת להם תחושה שהם לא בסדר. מה יקרה עם אותם אנשים? לפחות תן להם מסגרת שביאו בה תועלת. תדאג לצרכים הרוחניים שלהם, צניעות, כשרות וכו'. אבל אם רק יצקו כמה הצבא הוא רע ויחזיקו את כולם בשיבה בכח הנזק יהיה גדול בהרבה. אדם שנכפה עליו להיות במקום שהוא לא רוצה ולא מתאים לו מתרגל לבטלות וידוע שהבטלה מביאה לידי שעמום והשעמום מביא לידי חטא וכו'....

רשב"י הבין שהוא ובנו הגיעו למדרגה מסוימת, אבל לא כולם יכולים להיות שם ואין בכך כל בעיה. הכלל הוא שכל אחד צריך לדעת שלא כולם צריכים להיות כמוני. גם בחינוך ילדים, כל הורה יש לו חלום איך הילדים שלו ייראו, ומה לעשות, לא תמיד זה מסתדר. החכמה שלנו כהורים, לדעת שהילדים לא צריכים להיות כמוני, אלא הילדים צריכים להיות מי שהם, לשם אנו צריכים לכוון אותם.

כאשר רשב"י הבין שלא כולם צריכים ללמוד תורה ברמה שהוא ובנו לומדים מיד כל ההסתכלות שלו השתנתה ויכול היה לראות את הטוב בכל אחד, ואפילו ביהודי שהולך עם שני הדסים לכבוד שבת ניתן לראות את היופי של חיבוב המצוות

כשב"ה היו רואים כלה חגיגת או סומא היו אומרים "כלה נאה וחסודה". ב"ש התקשו בדבר ואמרו הרי נאמר "מדבר שקר תרחק". בית הלל, כמו יהודים טובים עונים בשאלה: "לדבריכם מי שלקח מקח רע מן השוק ישבחנו בעיניו או יגנונו בעיניו ודאי שישבחנו בעיניו. ב"ש לא עונים ונראה ששתיקה כהודאה. ומיד מסיימת הגמרא: "מכאן אמרו חכמים: לעולם תהא דעתו של האדם מעורבת עם הבריות".

כלל זה של חכמים מבאר לנו שיש דברים שהאמת בהם אינה מוחלטת. אם כלה נאה או לנאה זה משתנה מאדם לאדם ומי שיבוא ויאמר לחתן שהכלה שלו מכוורת אולי הוא מאד נאמן לאמת של עצמו אבל הוא גם טיפש גדול כי האמת שלו במקרה הזה לא מעניינת אף אחד.

לבא לאנשים ולומר להם בפנים מה אתה חושב עליהם כשאין בזה שום תועלת זו טעות גדולה. יש מצבים שבהם האמירה הישירה יכולה לעזור. כמו שראינו שאותו איש מכוור, אמר שהוא מוכן לסלוח לרבי אלעזר בתנאי "שלא יהא רגיל לעשות כן" ומשמע שיש מצבים שכן טוב לעשות זאת, ובלבד שתהיה תועלת לטובה.

מכאן אנחנו למדים שלהיות צבוע נורא אבל גם ללכת לקיצוניות השנייה ולומר כל מה שאתה חושב מבלי שדעתך תהיה מעורבת עם הבריות זה גם לא טוב. הכלל הוא שבדברים מהותיים אנחנו עומדים על שלנו ובדברים שאינם מהותיים תמיד טוב לבוא לקראת הזולת.

אחת ההדרכות של הרב לבנון לחתן וכלה, שלאחר החופה אין לתת ידים כשהולכים לחדר יחוד. שאלתי את הרב לבנון האם זו הלכה או הדרכה. וענה לי הדרכה. החתן מאד רוצה לקיים את דברי רבו אבל הכלה "עושה בעיות", בא החתן ושואל מה לעשות. התשובה שלי תמיד היא אותה תשובה. אתם רוצים שהרב לבנון יערוך לכם חופה, ראוי שתכבדו את הנהגותיו ולכן ראוי לנסות לשכנע את האשה שלא יקרה כלום אם לא ייתנו ידיים. לפעמים זה מצליח ולפעמים לא, במידה והכלה מאד מתקשה לבוא לקראת החתן אני אומר לחתן שיתנו יד, אבל רק לאחר שילך לרב לבנון ויבקש רשות משום כבוד ת"ח. היסוד לתשובה זו, שעל הנהגות לא מתעקשים ומאידך עלינו להיזהר בכבוד ת"ח.

18-20 – ימים אלו הם ימי ספירות העומר. בימים אלו אנו מתאבלים על מותם של עשרים וארבע אלף תלמידי ר"ע שמתו על שלא נהגו כבוד זה בזה. התנהגות זו של תלמידי ר"ע תמוהה מאד שהרי רבם ר"ע הוא זה שדרש "ואהבת לרעך כמוך – זה כלל גדול בתורה". יש מתרצים שדרשה זו באה לאחר שמתו כל התלמידים. אך בספר "דרך עץ חיים" מתרץ תרוץ נפלא: הגמרא נוקטת בלשון "שנים עשר אלף זוגים", ולא בלשון "עשרים וארבעה אלף, מדוע? כדי להדגיש את המאחד שביניהם, את העובדה כי רבבות תלמידיו של רבי עקיבא ראו את עצמם כבני חברותות יותר מאשר כיחידים בודדים. נראה, איפוא, שגם עמם דיבר רבי עקיבא על אהבת הזולת ועל כבוד הבריות, ואם כן, כיצד יתכן, שהתלמידים, המואחדים כל כך ביניהם, ייכשלו בחוסר זהירות בכבוד הזולת? אלא שתלמידי רבי עקיבא חשו מאוחדים כל כך איש עם רעהו, דבקים כל כך האחד בחברו, עד שמתוך כך באו לזלזול מסויים איש בכבוד רעהו. קרבתם הגדולה זה לזה גרמה להם לחוש כפי שאדם חש כלפי עצמו, וכפי שאדם אינו נוהג להעניק ל בינו לבין עצמו, מנת כבוד גדושה, כך גם תלמידי רבי עקיבא, חשו איש כלפי חברו "ואהבת לרעך כמוך",

חברים יקרים!
 "ואת החזיר...טמא הוא לכם" – אמנם החזיר אינו מעלה גרה אך עיקר טומאתו נובעת מסימני הטהרה החיצוניים שבו מפריס פרס ושוסע שסע. אדם שכלפי חוץ מראה שהוא כשר, אבל בפנים הכל רקוב ואין פיו ולבו שווים הרי הוא אדם צבוע וגרוע הוא מהרשע. עלינו להתרחק כמה שיותר מהצביעות. מציאת חן היא דבר חשוב אבל שלמה המלך הקדים ואמר "ומצא חן ושכל טוב בעיני אלוקים" ורק אחר כך "ואדם" קודם כל מוצאים חן בעיני אלוקים ורק על גבי מציאת חן זו אפשר למצוא חן בעיני אנשים. ואם זה מתנגש אז אלוקים גובר על אנשים. אדם שכל הזמן יחפש למצוא חן בעיני הסובבים אותו, הוא אדם הפכפך ללא עמוד שידרה. מאידך, עלינו לדעת שיש דברים שהאמת בהם אינה מוחלטת אלא משתנת מאדם לאדם. אם אדם יפה או מכוער זה דבר אישי אצל כל אחד. במקרים כאלו אסור לנו לכפות את דעתנו על הזולת. גם בעבודת ה' עלינו לדעת שיש מדרגות ואם אנחנו מחמירים בדבר מסוים אין זה אומר שכולם צריכים להחמיר כמונו. המדרגה הגבוהה ביותר היא מדרגתם של ב"ה. ב"ה לא רק שידעו שלא חייבים לחשוב כמוהם, אלא תמיד ניסו להבין את האמת שנמצאת אצל האחר.
 בעז"ה שנזכה להיות אנשי אמת ושידענו תהיה מעורבת עם הבריות ויתקיים בנו הכתוב "ומצא חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם"

שבת שלום!!!

23-24 – חז"ל אומרים שמי שיש בו עין טובה, רוח נמוכה ונפש שפלה – מתלמידיו של אברהם אבינו. ראשית צריך לשים לב שכדי להימנות על תלמידי אברהם אבינו לא צריך להיות גאון בתורה, אלא גאון במידות! על "נפש שפלה" מבאר רש"י שמשפיל עצמו בין אנשים ומעורב ביניהם... "ועל רוח נמוכה" מפרש "עניו ושפל ברך". ר' חיים שמואלביץ מבאר ששפל ברך זה מי שמכופף קומתו ומבטל דעתו מפני דעת חברו, כי יש שאדם הוא עניו אך עדין אינו שפל ברך, שאינו נוטה מדעתו כמלוא נימה וסבור שהצדק עמו. כאן אנחנו רואים מדרגה חדשה. אם עד עכשיו ראינו שמצד אחד להיות צבוע ורק לרצות למצוא חן בעיני אנשים זה גרוע ומאידיך לומר לאנשים בפנים כל מה שחושבים זה גם לא טוב עכשיו אנחנו מגלים שיש מדרגה שלישית, בה, לא רק שאנחנו לא אומרים כל מה שאנו חושבים, אלא אנחנו מנסים להבין את הזולת, מנסים להתחשב בדעתו ולראות אם יש בה אמת.
 פעמים רבות בעל ואשה יכולים לחלוק. יש גברים שעונים ולא משאירים לאשה שום מקום, יש כאלה שמעדיפים לשתוק עד יעבור זעם, אמנם לא עונים, אבל בליבם אומרים לא מעריכים כלל את דעת האשה. ויש כאלה ששותקים, מקשיבים ומנסים להבין את האשה, גברים אלו הם מתלמידי אברהם אבינו!!

24-25 – זו הסיבה שזכו ב"ה שיקבעו הלכה כמותם – מפני שהיו נוחים ועולבין ושונים דבריהם ודברי בית שמאי ולא עוד אלא שהיו מקדימים את דברי ב"ש לדבריהם ומבאר ר' חיים שמואלביץ שהלכה נקבעה כמותן לא כשכר על התנהגותם אלא שזוהי הדרך להגיע לאמיתה של תורה, כי המחזיק בדעתו אינו שומע את דעת חברו ועלול להשאר בטעותו, ואילו בית הלל החשיבו את דעת זולתם והיו שונים דבריהם ודברי ב"ש, ולא עוד אלא שהיו מקדימים דברי ב"ש לדבריהם, ושמעו היטב דעת זולתם בטרם נקבעה דעת עצמם, ומתוך כך היתה דעתם מנופה ומזוקקת וזכו שהלכה כמותם.

